

	Emri i institucionit: DREJTORIA E PËRGJITHSHME E STANDARDIZIMIT	Dokumenti Nr.: RC/DS/117	
	Titulli: Plani strategjik i biznesit për DPS/KT	Versioni: 01	Faqe Nr.: Faqe 1/5

PSB, 24.11.2021

Titulli i DPS/KT 9

DPS/KT 9 “Teknologjia e komunikimit dhe informacionit”

A historiku dhe fusha e zbatimit

DPS/KT 9 është krijuar në vitin 2008 në përputhje me Ligjin Nr. 9870, datë 02.04.2008 “Për Standardizimin”, i ndryshuar dhe me Rregulloren e brendshme të DPS dhe duke ndjekur strategjinë e CEN/CENELEC dhe ISO/IEC mbi krijimin dhe funksionimin e Komiteteve Teknike. Anëtarët e këtij KT janë të gjithë specialist të fushës dhe operojnë si në fushën e shërbimeve, trupave të certifikimit, universitetit dhe shkollave profesionale. Fusha e këtij KT është adoptimi i standardeve evropiane dhe ndërkombëtare CENELEC/IEC dhe ISO/IEC në lidhje me kërkesat e sigurisë së pajisjeve elektronike në fushat e Audio/Video, Teknologjisë së Informacionit dhe Teknologjisë së Komunikimit, rrjete kabllore për sinjale televizive, sinjale zanore dhe shërbime ndërvepruese, pajisjet e ekranit me ekran të sheshtë ose jo, Sistemet elektronike të shtëpive dhe ndërtesave, matja kontrolli dhe automatizimi i proceseve industrial etj.

Një nga fushat më të rëndësishme është teknologjia e informacionit që mbulohet nga KT i IEC ISO/IEC JCT 1 i cili ka zhvilluar një numër të madh standardesh të fushës së teknologjisë së informacionit, ku më i rëndësishmi është seria e standardeve ISO/IEC 27000 për sistemet e menaxhimit të sigurisë së informacionit. Gjithashtu ky standard është shumë i kërkuar dhe shumë i përdorshëm sot kur edhe qeveria shqiptare e ka një nga prioritetet e saj teknologjinë e informacionit, duke ngritur një nga Agjencitë kombëtare AKSHI, i cili është qendra e të gjitha sistemeve të komunikimit ndërinstitucional dhe që menaxhon sigurinë e komunikimit të të gjithë institucioneve shtetërore.

Gjithashtu *e-Albania*, portali qeveritar i menaxhuar nga AKSHI dhe ku të gjithë qytetarët aplikojnë për të gjithë dokumentacionet dhe shërbimet qeveritare, është një portal ku bëhet menaxhimi i të gjithë të dhënave të shtetasve shqiptar dhe siguria e ruajtjes së këtyre të dhënave është objekti kryesor dhe kërkon një sistem menaxhimi tepër të sofistikuar dhe të sigurt. Pikërisht ky KT mbulon me standarde këtë fushë të sigurisë së të dhënave dhe i vë ato në dispozicion të palëve të interesuara që i përdorin këto standarde.

Gjithashtu një pjesë e këtyre standardeve janë edhe standarde të harmonizuara nën direktivat LVD dhe EMC, kryesisht një grup standardesh që i përkasin fushës së sistemeve të lundrimit detar dhe radiokomunikimit, si edhe rregulloret që lidhen me performancën e energjisë në ndërtesa, shpërndarja e rrjetit inteligjent dhe rregulloret lidhur me Ekodizajnin 2009/125/EC.

Përgatitja e standardeve për të gjitha aspektet e sistemeve elektronike të shtëpisë dhe ndërtesave në lidhje me shoqërinë e informacionit është një fushë tjetër e mbuluar nga ky KT. Më në detaje: Përgatitja e standardeve për të siguruar integrimin e një spektri të gjerë aplikimesh kontrolli dhe aspektet e kontrollit dhe menaxhimit të aspekteve të tjerave. Aplikime brenda dhe përreth shtëpive dhe ndërtesave, duke përfshirë portat për në media të ndryshme transmetimi dhe rrjete publike duke marrë parasysh të gjitha çështjet e EMC dhe sigurisë elektrike dhe funksionale.

B Mjedisi i biznesit

B.1 Të përgjithshme

	Emri i institucionit: DREJTORIA E PËRGJITHSHME E STANDARDIZIMIT	Dokumenti Nr.: RC/DS/117	
	Titulli: Plani strategjik i biznesit për DPS/KT	Versioni: 01	Faqe Nr.: Faqe 2/5

Puna e KT 9 vazhdon me një ritëm të shpejtë për shkak të rritjes së përdorimit të pajisjeve që bien në fushën e këtij KT dhe duke ju përgjigjur ritmeve të zhvillimit teknologjik dhe industrial. Prodhimi i pajisjeve elektronike dhe të komunikimit që mbulohej nga ky KT ka pasur një rritje të madhe duke rritur në kë mënyrë në përdorimin në masë të gjerë të këtyre pajisjeve, po kështu dhe përdorimi i gjerë i rrjeteve e IT janë rritur me shpejtësi si rezultat i rritjes së ritmit të rritjes së popullsisë, rritjes së impaktit të teknologjisë së informacionit, rritja e kërkesave për pajisjet e teknologjisë së informacionit, transmetime televizive digjitale etj. Ekranet elektronike po përdoren gjerësisht. Kërkesa për ekrane në automjet po rriten gjithashtu, dhe fusha tregtare, mjekësore dhe fusha të tjera janë më të rëndësishme të cilat përdorin ekrane. Përdorimi i televizorëve OLED, ekraneve publike, ekranet e automobilave dhe ekranet afër syve po rritet me ritme të larta. Po kështu teknologjia e ekranit LCD, të televizorit, monitorit, PC notebook dhe telefonat inteligjentë kanë një zhvillim dhe rritje të përdorimit të shpejtë veçanërisht në aplikacionet celulare dhe gjithashtu në aplikacionet televizive. OLED e kanë bërë teknologjinë e dytë më të madhe. Ndryshimet në teknologji janë kryesisht në madhësitë e ekranit të televizorëve, monitorëve të PC dhe ekraneve celulare vazhdojnë të rriten, dendësia e pikselëve në ekranet e ekranit për TV dhe telefona celulare gjithashtu vazhdon të rritet, televizori HDR, zgjerim të diapazonit dhe gamës së ngjyrave etj.

Gjithashtu sistemet e menaxhimit dhe komunikimit në tregun e energjisë është një tjetër aspekt dhe komunikimi i tregut të energjisë komunikimit, sistemet e shpërndarjes etj janë po aq të rëndësishme dhe me një rritje të madhe në gjithë Evropën duke krijuar një mundësi për menaxhimin në transmetim dhe komunikim midis sistemeve. Standardet e këtij KT janë njohur si shtylla për ofrimin e rrjeteve inteligjente të ndërveprueshme dhe të sigurta kibernetike për të ardhmen.

Po kështu standardet e teknologjisë së informacionit u përgjigjen nevojave të shumë palëve të interesuara, përfshirë konsumatorët, bizneset, bizneset dhe organizatat e tjera. Standardet në fushën e teknologjisë së informacionit përfshijnë një gamë të gjerë standardesh. ISO/IEC 27001 Siguria e informacionit, siguria kibernetike dhe mbrojtja e privatësisë, për të ofruar një sistem të menaxhimit të standardeve të sigurisë së informacionit. I përdorur nga organizata në mbarë botën për të garantuar sigurinë e të gjitha llojeve të të dhënave dixhitale, ai është një nga standardet më të shitura në ISO dhe IEC. Së fundmi krahas serisë ISO/IEC 27000 është zhvilluar edhe standardi ISO/IEC 27701, i cili trajton nevojën për kërkesat e privatësisë, një fushë me rëndësi në rritje për të gjithë.

Po kështu teknikat e identifikimit automatik dhe kapjes së të dhënave është standardi më i zbatuar i identifikimit me radio-frekuencë për artikullin menaxhimi. Standardet për ndërfaqen e përdoruesit janë të rëndësishme për të përcaktuar një kornizë për paraqitjen e të gjitha tastierave në të gjithë spektrin më të gjerë të aplikacioneve të sotme dhe të ardhshme duke përdorur tastierë.

Po kështu kartat e identifikimit kanë marrë sot një përdorim të gjerë dhe ofron një sistem numërimi për identifikimin e emetuesit e kartave që operojnë brenda një mjedisi shkëmbimi, formati i numrit të identifikimit të emetuesit dhe numrit kryesor të llogarisë, si dhe procedurat e aplikimit dhe regjistrimit për lëshuesit e kartave që operojnë një program karte në një mjedis shkëmbimi ndërkombëtar.

B.2 Treguesit sasiorë të mjedisit të biznesit

Përdoruesit e standardeve të adoptuara nga KT 9 përfshijë konsumatorët, prodhuesit e pajisjeve, organizmat e certifikimit dhe laboratorët e testimit, shitësit dhe autoritetet kombëtare të inspektimit dhe kanë përdorim të gjerë si në nivel rajonal dhe kombëtar. Standardet e këtij KT sidomos ato që kanë të bëjnë me sigurinë e sistemeve të menaxhimit të informacionit janë sot të një rëndësie të madhe dhe kanë një përdorim të madh. Po kështu standardet që lidhen me pajisjet audio video dhe aparatura të tjera kanë një përdorim shumë të gjerë. Po kështu dhe standardet që lidhen me pajisjet e teknologjisë së informacionit sigurinë dhe kërkesat për sigurinë janë nga më të kërkuarat dhe më të përdorshmet për prodhuesit.

	Emri i institucionit: DREJTORIA E PËRGJITHSHME E STANDARDIZIMIT	Dokumenti Nr.: RC/DS/117	
	Titulli: Plani strategjik i biznesit për DPS/KT	Versioni: 01	Faqe Nr.: Faqe 3/5

Standardet e adoptuara nga ky KT kanë përdorim të gjerë dhe synojnë:

- standardizimi i sistemeve të ndryshme në sistemet elektronike të shtëpive dhe ndërtesave dhe po punon për të siguruar ndërveprueshmërinë e tyre në *Smart House*.
- kërkesa të forta për sigurinë kibernetike për rrjetin si infrastrukturë kritike;
- sigurinë e pajisjeve elektronike të sigurisë së informacionit;
- rritje e sigurisë në sistemet e menaxhimit të sigurisë së informacionit;
- ndihmën në globalizimin e ekonomisë të bazuar në konkurrencë;

C Përfitimet

Puna e KT 9 duhet të rezultojë në adoptimin e standardeve që do të mundësojnë:

- mbështetjen e prodhuesve të pajisjeve të mbuluara nga ky KT, subjektet që merren me shërbimet për këto pajisje, trupat e certifikimit dhe testimin etj
- lehtësimin e lidhjes midis prodhuesve, konsumatorëve dhe organeve përgjegjëse për inspektimin dhe testimin teknik;
- mbështetjen për legjislacionin evropian;
- zhvillimi i standardeve me kohë dhe cilësi të lartë, të pranuar mirë nga subjektet vendase private dhe shtetërore për të krijuar mundësinë e instalimit dhe funksionimit të sistemeve dhe pajisjeve të teknologjisë së informacionit për ta bërë më të lehtë dhe më të mirë funksionimin e sigurt të sistemeve të teknologjisë së informacionit dhe sistemeve të menaxhimit të sigurisë së informacionit
- mbështetje me standarde të subjekteve që merren me ndërtimin e ndërtesave dhe inspektimin e instalimeve elektrike dhe elektronike në përputhje me rregullat teknike në lidhje me ekodizajnin, ngrohjen e ndërtesave për ruajtjen e energjisë etj

D Pjesëmarrja në KT 9

Në KT 9 ka përfaqësues nga subjekte private, universiteti dhe shkollat profesionale. Palët e interesuara në raste të veçanta për probleme specifike mund të emërojnë ekspertët e tyre në grupet e punës të ngritura nga KT për çështje specifike. SME do të përfshihen në punën e KT nëpërmjet ekspertëve dhe duke marrë pjesë aktivisht në mbledhjet e KT duke folur gjatë mbledhjes për njohuritë më të fundit të teknologjisë, duke ndarë njohuritë teknike dhe diskutuar për kërkesat teknike të një standardi dhe duke qenë se ky KT lidhet edhe me sigurinë e informacionit merr një rëndësi të veçantë edhe pjesëmarrja dhe diskutimi mes anëtarëve dhe ekspertëve edhe i njohurive në fushën e sistemeve të menaxhimit të sigurisë së informacionit dhe problematikave në këtë fushë të hasura nga institucionet shtetërore që merren me sigurinë e të dhënave personale të shtetasve shqiptar, kartave të identitetit

E Objektivat dhe strategjitë

E.1 Objektivat e përcaktuara nga KT 9

- Miratimi i standardeve, në përputhje me procedurat për hartimin dhe adoptimin e standardeve shqiptare dhe dokumentet e tjera të standardizimit, për sigurinë e përdoruesve të pajisjeve elektrike që mbulohen nga ky KT, duke përgatitur çdo 6 muaj programin e punës së KT;
- Adoptimin e standardeve të harmonizuara nën direktivat e *New Approach*-it në masën 100 %, duke bërë ndryshimet në listat e standardeve nën Direktivat sa here që ato përditësohen;
- Përfaqësimi i interesave kombëtare në organizmat evropiane dhe ndërkombëtare kur ajo kërkohet;
- Aplikimi i parimeve themelore të standardizimit;
- Përgatitja dhe pasurimi me terma të reja të fushës i fjalorit terminologjik;
- Ndërveprueshmëria - Privatësia e të dhënave - IoT - Inteligjenca artificiale - Siguria kibernetike

	Emri i institucionit: DREJTORIA E PËRGJITHSHME E STANDARDIZIMIT	Dokumenti Nr.: RC/DS/117	
	Titulli: Plani strategjik i biznesit për DPS/KT	Versioni: 01	Faqe Nr.: Faqe 4/5

- hartimi i standardeve të ndërveprimit të rrjetit inteligjent për menaxhimin dhe funksionimin e sistemit të energjisë
- adoptimi i standardeve audio /video dhe televizorëve, monitorëve etj të cilat kanë një zhvillim të vrullshëm, po pësojnë ndryshime si në përmasa funksione etj

E.2 Strategjitë e përcaktuara për arritjen e objektivave

Përmbushja e objektivave të KT 9 bazohet në punën për adoptimin e standardeve evropiane dhe ndërkombëtare si standarde shqiptare, duke bashkëpunuar me KT "pasqyrë" të CENELEC dhe IEC si më poshtë:

CLC/TC 108X	Siguria e pajisjeve elektronike në fushat e Audio/Video, Teknologjisë së Informacionit dhe Teknologjisë së Komunikimit
CLC/TC 209	Rrjete kabllore për sinjale televizive, sinjale zanore dhe shërbime ndërvepruese
CLC/SR 110	Pajisjet e ekranit me panel të sheshtë
CLC/TC 215	Aspektet elektroteknike të pajisjeve të telekomunikacionit
CLC/TC 206	Pajisjet e konsumatorit për argëtim dhe informacion dhe nënsisteme të lidhura
CLC/TC 205	Sistemet Elektronike të Shtëpisë dhe Ndërtesave (HBES)
CLC/SR 80	Pajisjet dhe sistemet e lundrimit detar dhe radiokomunikacionit
CLC/TC 65X	Matja, kontrolli dhe automatizimi i proceseve industriale
CEN/SS F12	Sistemet e Përpunimit të Informacionit
TC 108	Menaxhimi i sistemeve të energjisë dhe shkëmbimi i informacionit përkatës
TC 110	Pajisjet e ekranit me panel të sheshtë
CLC/TC 100X	Sistemet dhe pajisjet audio, video dhe multimediale dhe nënsistemet përkatëse
TC 100	Sisteme dhe pajisje audio, video dhe multimediale
TC 65	Matja, kontrolli dhe automatizimi i proceseve industriale
TC 65/SC 65B	Pajisjet e matjes dhe kontrollit
TC 65/SC 65A	Aspektet e sistemit
TC 65/SC 65C	Rrjetet industriale
TC 65/SC 65E	Pajisjet dhe integrimi në sistemet e ndërmarrjeve
ISO/IEC JTC 1	Teknologjia e informacionit
ISO/IEC JTC 1/SC 7	Inxhinieri e softuerit dhe sistemeve
CLC/TC 57	Menaxhimi i sistemeve të energjisë dhe shkëmbimi i informacionit përkatës
CLC/SR 100	Sisteme dhe pajisje audio, video dhe multimediale
TC 57	
CLC/SR 3D	Karakteristikat dhe klasat e produktit dhe identifikimi i tyre
CLC/BTTF 157-1	Adresa publike dhe sistemet e përgjithshme të alarmit të urgjencës
ISO/IEC JTC 1/SC 6	Telekomunikacioni dhe shkëmbimi i informacionit ndërmjet sistemeve
ISO/IEC JTC 1/SC 2	Sete karakteresh të koduara
ISO/IEC JTC 1/SC 17	Kartat dhe pajisjet e sigurisë për identifikimin personal
ISO/IEC JTC 1/SC 22	Gjuhët e programimit, mjediset e tyre dhe ndërfaqet e softuerit të sistemit

Emri i institucionit:

DREJTORIA E PËRGJITHSHME E STANDARDIZIMIT

Dokumenti Nr.:

RC/DS/117

Titulli:

Plani strategjik i biznesit për DPS/KT

Versioni:

01

Faqe Nr.:

Faqe 5/5

ISO/IEC JTC 1/SC 23	Media e regjistruar dixhitale për shkëmbimin dhe ruajtjen e informacionit
ISO/IEC JTC 1/SC 24	Grafika kompjuterike, përpunimi i imazhit dhe përfaqësimi i të dhënave mjedisore
ISO/IEC JTC 1/SC 25	Ndërlidhja e pajisjeve të teknologjisë së informacionit
ISO/IEC JTC 1/SC 27	Siguria e informacionit, siguria kibernetike dhe mbrojtja e privatësisë
ISO/IEC JTC 1/SC 28	Pajisje zyre
ISO/IEC JTC 1/SC 29	Kodimi i informacionit audio, foto, multimedial dhe hipermedia
ISO/IEC JTC 1/SC 31	Teknika automatike të identifikimit dhe kapjes së të dhënave
ISO/IEC JTC 1/SC 32	Menaxhimi dhe shkëmbimi i të dhënave
ISO/IEC JTC 1/SC 34	Përshkrimi i dokumentit dhe gjuhët e përpunimit
ISO/IEC JTC 1/SC 35	Ndërfaqet e përdoruesit
ISO/IEC JTC 1/SC 36	Teknologjia e informacionit për mësim, edukim dhe trajnim
ISO/IEC JTC 1/SC 37	Biometrika
ISO/IEC JTC 1/SC 38	<i>Cloud Computing</i> dhe Platformat e Shpërndara
ISO/IEC JTC 1/SC 39	Qëndrueshmëria, IT & Qendrat e të Dhënave
ISO/IEC JTC 1/SC 40	Menaxhimi i Shërbimit IT dhe Qeverisja e TI-së
ISO/IEC JTC 1/SC 41	Interneti i Gjërave (IoT) dhe Binjaku Dixhital

F Planifikimi

Për realizimin e objektivave të mësipërme ky KT bazuar në propozimin e standardeve të reja fillon punën për adoptimin e standardeve

G Financimi

Kryetari dhe anëtarët e KT punojnë mbi baza vullnetare dhe pa pagese
Sekretari i KT është punonjës i DPS.

Sekretari i DPS/KT 9

(Arjana LLANGOZI)